Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
C-sarja

C/2024/6604

7.11.2024

KOMISSION TIEDONANTO

strategisesta kehyksestä kansainväliselle yhteistyölle tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionista annetun asetuksen (EU) 2023/1115 yhteydessä

(C/2024/6604)

1. JOHDANTO

Metsäkato ja metsien tilan heikkeneminen vauhdittavat ilmastonmuutosta ja luontokatoa, jotka ovat aikamme kaksi keskeistä ympäristöhaastetta. YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö (FAO) arvioi, että vuosina 1990–2020 menetettiin 420 miljoonaa hehtaaria metsää. Ala on suurempi kuin koko Euroopan unionin alue. Hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) arvion mukaan 23 prosenttia kaikista kasvihuonekaasupäästöistä vuosina 2007–2016 oli peräisin maa- ja metsätaloudesta ja muusta maankäytöstä ([1]). Samaan aikaan maailman väestönkasvun odotetaan lisäävän maatalousmaan kysyntää ja lisäävän metsiin kohdistuvia paineita muiden suuntausten, kuten biotalouden laajentumisen, ohella ([2]). On olennaisen tärkeää torjua tehokkaammin metsäkatoa ja metsien tilan heikkenemistä ja siirtyä maailmanlaajuisesti kohti kestävää tuotantoa, jotta voidaan pysäyttää maapallon tulevaisuutta uhkaavat ilmasto- ja biodiversiteettikriisit. Samalla helpotetaan maailmanlaajuisen vesikriisin ratkaisemista. Saatavilla on tieteellistä näyttöä metsäkadon sekä sademäärien ja lämpötilojen välisistä yhteyksistä. Lisäksi metsät tarjoavat tärkeitä ekosysteemipalveluja, kuten tulvavesien pidättämistä ja vedenpuhdistusta sekä ainesosia lääkkeisiin, ja niillä on keskeinen rooli, kun yhteiskunta pyrkii irtautumaan hiilestä. Näiden palvelujen menettäminen vaikuttaa usein eniten köyhimpiin ja haavoittuvampiin väestönosiin.

YK asetti 17 kestävän kehityksen tavoitetta vuonna 2015, ja tavoitteen 15 ([3]) yhteydessä maat eri puolilla maailmaa sitoutuivat pysäyttämään metsäkadon vuoteen 2020 mennessä. Koska tavoite jäi saavuttamatta, Glasgow'ssa vuonna 2021 pidetyssä ilmastonmuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen (UNFCCC) COP26-kokouksessa EU lupasi yhdessä 143 tuottaja- ja kuluttajamaan kanssa pysäyttää metsäkadon ja kääntää suuntauksen päinvastaiseksi vuoteen 2030 mennessä. Glasgow'ssa pidetyn COP26-kokouksen yhteydessä laaditussa maailmanlaajuisessa tilannekatsauksessa todettiin, että on tärkeää pysäyttää metsäkato sekä säilyttää ja ennallistaa metsiä osana maailmanlaajuisia hillitsemistoimia. Euroopan komissio jatkoi kumppanimaiden kanssa toimia, joilla pyritään muokkaamaan arvoketjuja siten, että ne eivät aiheuttaisi metsäkatoa. G7-maiden ilmasto-, energia- ja ympäristöministerit ovat nyt tunnustaneet tämän Torinossa 29.–30. huhtikuuta 2024 pidetyssä kokouksessa ([4]) ja G7-maiden johtajat Apuliassa 12.–13. kesäkuuta 2024 pidetyssä huippukokouksessa ([5]).

Tärkein syy metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen on maatalousmaan laajentaminen esimerkiksi soijan, naudanlihan, palmuöljyn, puun, kaakaon, kumin tai kahvin tuotantoa varten. Koska EU on merkittävä talous, jossa kulutetaan paljon näitä hyödykkeitä, EU tunnustaa osittaisen vastuunsa maailmanlaajuisesta metsäkadosta ja metsien tilan heikkenemisestä ja näin ollen velvollisuutensa osallistua sen pysäyttämiseen. Vahvat kysyntäpuolen toimenpiteet täydentävät myös merkittävästi tarjontapuolella jo toteutettuja toimenpiteitä. Ilman niitä olisi olemassa riski, että metsäkatoon liittyvien tuotteiden kysyntä edistää jatkossakin tuotantoa ja heikentää tarjontapuolen toimia.

Lisäksi EU on Global Gateway -strategiansa mukaisesti sitoutunut luomaan häiriönsietokykyisiä yhteyksiä maailmalle muun muassa vihreään ja digitaaliseen siirtymään tehtävien investointien sekä tiukempien sosiaali- ja ympäristönormien ja kestävämpien arvoketjujen avulla.

([1]) Noin 11 prosenttia kaikista hiilidioksidipäästöistä on peräisin metsätaloudesta ja muusta maankäytöstä, pääasiassa metsäkadosta, ja loput 12 prosenttia ovat maataloustuotannon suoria päästöjä, joita aiheutuu esimerkiksi karjasta ja lannoitteista.
([2]) Kuten komission biotalousstrategiassa korostetaan: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/environment/bioeconomy/bioeconomy-strategy_en.
([3]) Kestävän kehityksen tavoite 15.2: "Edistää vuoteen 2020 mennessä kaikentyyppisten metsien kestävien hoitomenetelmien käyttöönottoa, pysäyttää metsäkato, ennallistaa turmeltuneita metsäalueita ja lisätä maailmanlaajuista metsitystä merkittävästi".
([4]) https://www.g7italy.it/wp-content/uploads/G7-Climate-Energy-Environment-Ministerial-Communique_Final.pdf.
([5]) https://www.g7italy.it/wp-content/uploads/Apulia-G7-Leaders-Communique.pdf.

2. METSÄKATOA AIHEUTTAMATTOMIA TOIMITUSKETJUJA KOSKEVA EU:N ASETUS

Euroopan komissio laati osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa metsäkatoa aiheuttamattomia toimitusketjuja koskevan EU:n asetuksen ([6]) vuonna 2019 annetun tiedonannon ”EU:n toimien tehostaminen maailman metsien suojelemiseksi ja ennallistamiseksi” pohjalta. Metsäkatoasetus tuli voimaan 29. kesäkuuta 2023, ja sitä aletaan soveltaa 30. joulukuuta 2024 (30. kesäkuuta 2025 niiden toimijoiden osalta, jotka ovat mikroyrityksiä ja pieniä yrityksiä).

Metsäkatoasetus on ensimmäinen säädös, jolla pyritään pysäyttämään EU:n tuotannosta ja kulutuksesta johtuva metsäkato ja metsien tilan heikkeneminen. Se on keskeinen väline, jolla voidaan täyttää kestävän kehityksen tavoitteisiin, Kunming-Montrealin maailmanlaajuiseen luonnon monimuotoisuuskehykseen ja Pariisin sopimukseen sisältyvät maailmanlaajuiset sitoumukset.

Metsäkatoasetusta sovelletaan tasapuolisesti tiettyihin EU:n markkinoille saatettuihin ja EU:n markkinoilta vietäviin hyödykkeisiin ja tuotteisiin, ja sen tarkoituksena on varmistaa yhdenvertainen kohtelu ja syrjimättömyys Maailman kauppajärjestön (WTO) sääntöjen mukaisesti. Kaikkien toimijoiden, jotka pyrkivät saattamaan EU:n markkinoille asetuksen soveltamisalaan kuuluvia hyödykkeitä ja tuotteita, on sovellettava metsäkatoa aiheuttamattomia tuotantokäytäntöjä ja toimitusketjun avoimuutta. Koska metsäkatoa aiheuttamattomien tuotteiden kysyntä kasvaa maailmanlaajuisesti, metsäkatoasetus tarjoaa liiketoimintamahdollisuuksia, jotka liittyvät metsäkatoa aiheuttamattomien tuotteiden kaupan ja kestävän kehityksen periaatteita noudattavien toimijoiden mahdollisuuksien lisääntymiseen kaikkialla maailmassa.

Jotta voidaan helpottaa asetuksen täytäntöönpanoa, saavuttaa sen tavoitteet ja varmistaa oikeudenmukainen ja osallistava siirtyminen kohti metsäkatoa aiheuttamattomia ja laillisia toimitusketjuja, asetuksen 30 artiklassa säädetään vahvasta kansainvälisestä yhteistyöstä ja sitoutumisesta erityisen strategiakehyksen pohjalta. Metsäkatoasetuksen 30 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Unionin puolesta toimiva komissio ja asiaankuuluvat jäsenvaltiot tekevät toimivaltuuksiensa puitteissa koordinoidusti yhteistyötä niiden tuottajamaiden ja maiden osien kanssa, joita tämä asetus koskee, erityisesti niiden kanssa, jotka on luokiteltu suuririskisiksi 29 artiklan mukaisesti, käyttämällä nykyisiä ja tulevia kumppanuuksia ja muita asiaankuuluvia yhteistyömekanismeja, jotta voidaan yhdessä puuttua metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen perimmäisiin syihin. Komissio laatii tällaista yhteistyötä koskevan kattavan unionin strategiakehyksen ja tarkastelee asiaankuuluvien unionin välineiden käyttöönottoa.”

Erityisenä painopisteenä on näin ollen tuottajamaiden kanssa tehtävä yhteistyö, jolla helpotetaan metsäkatoasetuksen täytäntöönpanoa ottaen huomioon muun muassa asiaankuuluvat kestävyyttä koskevat aloitteet ja parhaat käytännöt kansallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla.

Samaan aikaan EU tehostaa yhteistyötä muiden sellaisten maiden kanssa, joissa kulutetaan paljon metsäkatoon vaikuttavia hyödykkeitä. Tarkoituksena on toteuttaa tehokkaita kysyntäpuolen toimenpiteitä, jotka voivat auttaa saavuttamaan vuoden 2030 tavoitteen. EU myös jatkaa asiaankuuluvilla monenvälisillä foorumeilla tiiviimpää vuoropuhelua politiikoista ja toimista, joilla tähdätään metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen pysäyttämiseen.

EU on sitoutunut metsäkatoasetuksen tehokkaaseen täytäntöönpanoon siten, että käydään vuoropuhelua ja toimitaan yhdessä tuottajamaiden kanssa. Sen vuoksi EU on tehostanut tiedotustoimiaan metsäkatoasetuksen eri osa-alueilla, erityisesti asiaa käsittelevän sidosryhmäfoorumin puitteissa ja tuottajamaiden ja sidosryhmien kanssa käydyissä teknisissä keskusteluissa muun muassa EU:n edustustojen kautta. EU tarjoaa myös erilaisia tukivälineitä, joilla autetaan sääntöjen piiriin kuuluvia sidosryhmiä valmistautumaan velvoitteidensa täyttämiseen. Näitä välineitä ovat esimerkiksi:

a) **Usein kysyttyjä kysymyksiä** -asiakirjalla ([7]) (FAQ-asiakirja), jota päivitetään säännöllisesti, pyritään selventämään useita metsäkatoasetusta koskevia säännöksiä.

([6]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1115, annettu 31 päivänä toukokuuta 2023, tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionista sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 (EUVL L 150, 9.6.2023, s. 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj) kumoamisesta.

([7]) https://environment.ec.europa.eu/publications/frequently-asked-questions-deforestation-regulation_en.

b) **Virallisissa ohjeissa** selvennetään tiettyjä metsäkatoasetuksen täytäntöönpanon keskeisiä näkökohtia, erityisesti ”maatalouskäytön” määritelmää, sertifiointia, laillisuutta ja muita sidosryhmien EU:ssa ja maailmanlaajuisesti esiin tuomia aiheita.

c) **EU:n metsäkadon seurantakeskus** on komission ehdottama maksuton väline ([8]), jonka avulla kuka tahansa käyttäjä voi saada tieteellistä tietoa maailman metsäpeitteestä (ks. lisätietoja kohdassa 5.5).

Lisäksi asetuksen 29 artiklan 3 kohdassa säädetään, että alhaisen ja suuren riskin maiden (tai maiden osien) luokittelu *perustuu komission puolueettomaan ja avoimeen arvioon, jossa otetaan huomioon uusin tieteellinen näyttö ja kansainvälisesti tunnustetut lähteet*”. Tältä osin EU pitää erittäin tärkeänä, että kehitetään kattava riskiluokitusjärjestelmä, joka perustuu vakaisiin menetelmiin. Tarkoituksena on saada luotettavaa ja todennettavissa olevaa tietoa, joka perustuu asetuksen 29 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaiseen määrällisten ja laadullisten tietojen kattavaan arviointiin. EU on myös sitoutunut tehostamaan vuoropuheluaan ja yhteistyötään niiden maiden kanssa, jotka luokitellaan suuririskiseksi tai jotka ovat vaarassa tulla luokitelluksi suuriskiseksi (ks. liite).

Tässä asiakirjassa esitetään tämä strateginen kehys, jota käytetään tarvittaessa maakohtaisen analyysin perustana.

3. METSÄKATOA KOSKEVAN STRATEGISEN YHTEISTYÖKEHYKSEN TAVOITTEET

Strategisen yhteistyökehyksen yleisenä tavoitteena on tukea työtä **kumppanuuksissa eri maiden ja sidosryhmien kanssa eri puolilla maailmaa** useiden vakiintuneiden periaatteiden pohjalta ja kaikissa asiaankuuluvissa arvoketjuissa, kun pyritään yhdessä puuttumaan metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen perimmäisiin syihin sekä metsäkatoasetuksen soveltamisalan puitteissa että myös laajemmin.

Kehyksen erityistavoitteet ovat seuraavat:

— Parannetaan kahdenvälistä, alueellista, kansainvälistä ja useiden sidosryhmien välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä, joka koskee metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen pysäyttämiseksi toteutettavia politiikkoja ja toimia, kuten metsien suojelu ja kestävä käyttö sekä kestävä maankäyttö, hyödykkeiden tuotanto, jalostus, kulutus ja kauppa.

— Vahvistetaan yhteistyötä niiden kolmansien maiden kanssa, joihin vaikutukset kohdistuvat, jotta voidaan luoda taloudellisia kannustimia metsien säilyttämiseksi ja lisätä investointeja kestäviin toimitusketjuihin.

— Autetaan tuottajamaita ja -alueita, erityisesti niitä, joiden valmiudet ovat heikommat ja jotka suuressa määrin altistuvat metsäkadolle, jotta helpotetaan niiden siirtymistä metsäkatoa aiheuttamattomiin ja laillisiin toimitusketjuihin.

— Jatketaan yhteistyötä muiden kuluttajamaiden kanssa ja edistetään sellaisten kunnianhimoisten vaatimusten hyväksymistä, joilla minimoidaan tällaisten maiden vaikutus metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen.

Tässä yhteydessä kehyksessä esitetään yleisellä tasolla kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset tarpeet ja painopisteet, joita voidaan käyttää apuna, kun luodaan EU:n, jäsenvaltioiden ja kehitysrahoituslaitosten yhteistyösuunnitelmia ja -strategioita. Kehyksen tarkoituksena on myös auttaa mahdollisesti ottamaan käyttöön sellaisia asianmukaisia välineitä, joilla voidaan katsoa saatavan asianmukaista tukea metsäkatoasetuksen täytäntöönpanolle.

([8]) https://forest-observatory.ec.europa.eu/.

Kehys myös tasoittaa tietä EU:n ja sen jäsenvaltioiden mahdollisuuksille jatkaa toimintaansa asiaankuuluvilla monenvälisillä foorumeilla, joita ovat esimerkiksi biodiversiteettisopimus (CBD), ilmastonmuutosta koskeva Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimus (UNFCCC), aavikoitumisen estämistä koskeva YK:n yleissopimus (UNCCD), elintarvike- ja maatalousjärjestö (FAO), YK:n ympäristökokous (UNEA), YK:n metsäfoorumi, Maailman kauppajärjestö (WTO) sekä G7- ja G20-ryhmät ja Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD). Yleisenä tavoitteena on edistää yhteisymmärrystä tarpeesta siirtyä maailmanlaajuisesti kestävään, metsäkatoa aiheuttamattomaan maataloustuotantoon, vahvistaa kestävää metsänhoitoa, kehittää avoimia ja metsäkatoa aiheuttamattomia kestäviä toimitusketjuja ja luoda tätä mahdollistavia politiikkoja. EU ja sen jäsenvaltiot jatkavat myös ponnistelujaan ja yhteistyötään kumppaneiden kanssa maailmanlaajuisella tasolla sellaisten tiukkojen normien ja määritelmien laatimiseksi ja hyväksymiseksi, joilla varmistetaan korkeatasoinen metsien ja muiden luonnon ekosysteemien ja niihin liittyvien ihmisoikeuksien suojelu.

4. METSÄKATOA KOSKEVAN STRATEGISEN YHTEISTYÖKEHYKSEN PERIAATTEET

Kehyksen täytäntöönpanoa EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa ohjaavat seuraavat **kahdeksan keskeistä periaatetta**:

1) **Jatketaan vuoropuhelua ja yhteistyötä asianomaisten kolmansien maiden kanssa**, jotta voidaan vaihtaa käytäntöjä ja toimia sekä antaa niille tukea, kun ne luovat mahdollistavia ympäristöjä osallistavalle ja oikeudenmukaiselle siirtymiselle metsäkatoa aiheuttamattomiin toimitusketjuihin. Tässä yhteydessä hyödynnetään nykyisiä ja tulevia mekanismeja, kuten jäsenneltyä vuoropuhelua, hallinnollisia järjestelyjä, voimassa olevia sopimuksia tai niihin sisältyviä määräyksiä. Yhteistyöhön sisältyy myös muita toimia, joilla tuetaan kumppanimaita, kun ne siirtyvät kohti avoimempia toimitusketjuja ja luovat tai vahvistavat jäljitettävyysjärjestelmiä uusien standardien varmistamiseksi ja tietojenvaihdon helpottamiseksi toimitusketjussa. Tähän sisältyy hyvien digitaalialaan liittyvien käytäntöjen esittely maailman metsien suojelua ja ennallistamista käsittelevällä sidosryhmäfoorumilla, erityisesti kun on kyse geopaikannukseen perustuvista jäljitettävyysratkaisuista. Tämä on erityisen tärkeää niiden maiden osalta, jotka on luokiteltu tai jotka ovat vaarassa tulla luokitelluksi suuriskiseksi metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen kannalta asetuksen 29 artiklan (maiden arviointi) mukaisesti.

2) **Tuetaan toimia**, joissa keskitytään metsien suojeluun, ennallistamiseen ja kestävään käyttöön, metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen pysäyttämiseen sekä siirtymiseen hyödykkeiden kestävään tuotantoon, kulutukseen, jalostukseen ja kestäviin kaupankäyntitapoihin. Tähän sisältyvät kestävät maankäyttökäytännöt ja jäljitettävyysjärjestelmät sekä pienviljelijöiden pääsy markkinoille, rahoitukseen ja teknologiaan.

3) **Hyödynnetään saatuja kokemuksia ja vakiintuneita hyviä käytäntöjä** tuottaja- ja kuluttajamaissa, mukaan lukien onnistuneet EU:n yhteistyöhankkeet, aloitteet ja asiaankuuluvat parhaat käytännöt, jotka liittyvät esimerkiksi laittomien hakkuiden torjuntaan, kestävää kaakaontuotantoa koskevaan EU:n aloitteeseen, nykyisiin sertifiointijärjestelmiin ja kolmansien osapuolten todentamisjärjestelmiin, mukaan lukien jäljitettävyys.

4) **Edistetään** maakohtaisesti kaikkien sellaisten asiaankuuluvien sidosryhmien **sitoutumista**, joilla on rooli kestävän maatalouden, metsänhoidon ja metsäkatoa aiheuttamattomien toimitusketjujen toteuttamisessa tuottaja- ja kuluttajamaissa. Näitä sidosryhmiä ovat muun muassa kansalliset ja paikalliset viranomaiset, yksityinen sektori, mukaan lukien pienviljelijät ja tuottajajärjestöt, kansalaisyhteiskunta, paikallisyhteisöt ja alkuperäiskansat.

5) **Ihmisoikeuskeskeinen lähestymistapa**, jolla suojellaan metsäkatoon tai metsien tilan heikkenemiseen liittyviä oikeuksia, mukaan lukien alkuperäiskansojen, paikallisyhteisöjen ja tavanomaisten maanomistusoikeuksien haltijoiden oikeudet, sekä edistetään heidän rooliaan metsien suojelussa.

6) **Avoimuus ja tiedonsaanti**. Tähän sisältyvät yleisön osallistuminen päätöksentekoon, metsien ja maatalouden toimitusketjuihin liittyvien asiakirjojen julkisuus sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus (oikeus käyttää hallinnollisia tai oikeudellisia menettelyjä viranomaisten päätösten, toimien tai laiminlyöntien tutkimiseksi).

7) **Synergiat muiden EU:n politiikka-aloitteiden kanssa**, jotka koskevat esimerkiksi pakkotyötä, kestävää rahoitusta, yritysten kestävään toimintaan liittyvää huolellisuusvelvoitetta, sekä laajemmin ympäristöpolitiikkoja ja EU:n Global Gateway -strategiaa.

8) **Koordinointi asiaankuuluvien kehitysyhteistyökumppaneiden kanssa**, jotta helpotetaan täydentävyyttä ja toisiaan vahvistavaa tukea.

5. ENSISIJAISET TOIMINTA-ALAT

Jotta voidaan helpottaa siirtymistä metsäkatoa aiheuttamattomaan globaaliin arvoketjuun ja toimia EU:n Global Gateway -strategian tavoitteiden mukaisesti, EU ja sen jäsenvaltiot pyrkivät yhdessä toteuttamaan tarvittavan tuen ja koordinoinnin. Tarkoituksena on varmistaa osallistava ja oikeudenmukainen siirtymä metsäkatoa aiheuttamattomiin ja laillisiin toimitusketjuihin EU:hun ja EU:sta. Tätä varten on yksilöity viisi laajaa alaa, joiden tarpeet ovat ensisijaisia. Ne ovat ohjeellisia, ja niitä analysoidaan yksityiskohtaisemmin maa- ja aluetasolla:

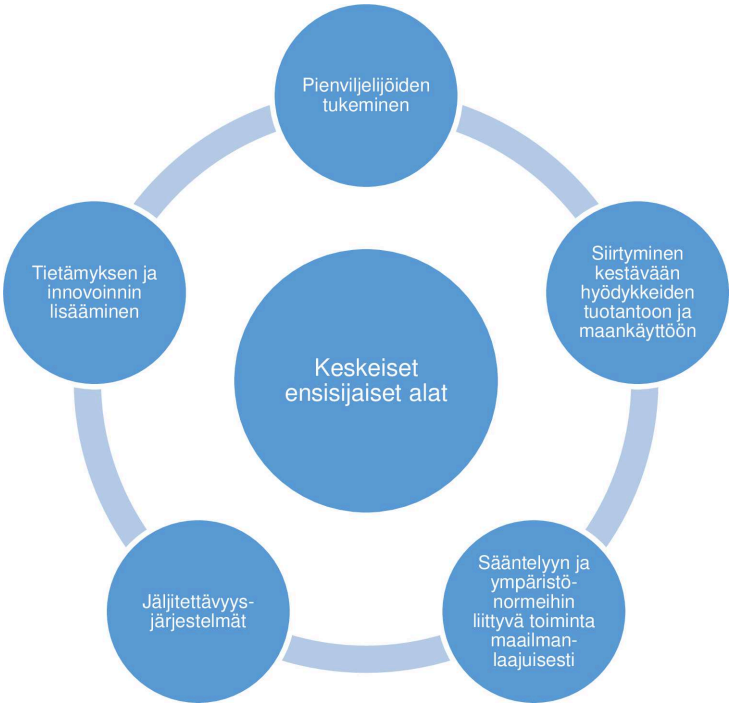

5.1 Pienviljelijöiden tukeminen

Pienviljelijät tuottavat merkittävän osan useista metsäkatoasetuksen soveltamisalaan kuuluvista tuotteista ja -hyödykkeistä maailmanlaajuisesti. . Metsäkatoasetuksen oikeudellisia velvoitteita sovelletaan toimijoihin ja kauppaa käyviin, jotka saattavat tuotteita EU:n markkinoille ja asettavat niitä saataville EU:n markkinoilla. Koska toimijat tarvitsevat tietoja toimitusketjujen aikaisemmista osista, toimijat voivat kuitenkin pyytää pienviljelijöitä toimittamaan rajoitetun määrän tietoja. Tuottajien päätehtävänä on varmistaa tuotannon laillisuus, pidättäytyä muuntamasta metsämaata maatalous-käyttöön ja toimittaa geopaikannustiedot, jotka voidaan saada vähäisin teknisin keinoin ja jotka on hankittava vain kerran. Niihin ei sovelleta vaatimusta asianmukaisesta huolellisuudesta.

Tarvittaessa ja EU:n yhteistyön painopisteiden mukaisesti EU ja jäsenvaltiot tukevat pienviljelijöiden osallistumista metsäkatoa aiheuttamattomiin toimitusketjuihin. Metsäkatoasetuksen jäljitettävyysvaatimusten pitäisi hyödyttää pienviljelijöitä, kun toimitusketjun monimutkaisuus vähenee, uusia markkinamahdollisuuksia avautuu ja hinnat muuttuvat oikeudenmukaisemmiksi.

Mahdollisia toimia voisivat olla tekninen apu ja koulutus esimerkiksi kestävistä maatalous- ja maankäyttökäytännöistä ja jäljitettävyydestä sekä rahoituksen ja asiaankuuluvien laitteiden ja teknologian saatavuudesta.

EU pyrkii myös ottamaan pienviljelijät mukaan ja/tai edistämään heidän etujaan EU:n kahdenvälisissä vuoropuheluissa kumppanimaiden asiaankuuluvien viranomaisten kanssa ja erityisissä tukitoimenpiteissä, kuten metsäkatoa aiheuttamattomia arvoketjuja koskevassa Team Europe -aloitteessa (ks. jäljempänä 6.2.1 kohta).

Laatikko 1: AL-INVEST VERDE

AL-INVEST VERDE ([9]) on pitkäaikainen EU:n rahoittama ohjelma, jolla toteutetaan toimia 12:ssa Latinalaisen Amerikan maassa. Nykyisellä kuudennella kierroksella tuetaan maita niiden siirtymisessä vähähiiliseen, resurssitehokkaaseen ja kiertotalouspohjaiseen talouteen ja helpotetaan kestäviä tuotantomalleja. Ohjelmassa on kolme pääosaa: 1) innovointi ja pk-yritysten vihreä siirtymä, 2) tekninen apu julkiselle sektorille ja 3) teollis- ja tekijänoikeuksien käyttö kestävän kehityksen edistämiseksi.

Esimerkiksi pk-yrityksiä koskevan osan puitteissa Euroopan komissio auttaa pk-yrityksiä laajentamaan markkinointimahdollisuuksiaan EU:n uusien standardien ja säännösten mukaisesti. Tarkoituksena on siirtyä puhtaampiin ja tehokkaampiin tuotteisiin, prosesseihin ja palveluihin samalla kun maat omaksuvat kestävämpiä kulutusmalleja.

Laatikko 2: Metsäkatoasetukseen liittyvä toiminta Kaakkois-Aasiassa

Indonesian, Malesian, Laosin, Thaimaan ja Vietnamin kanssa toteutettavassa hankkeessa, jolla edistetään ymmärrystä EU-vetoisen metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen vähentämistä koskevasta EU:n lähestymistavasta ja siihen liittyvien valmiuksien kehittämistä (EUDR Engagement ([10])), keskitytään vuoropuheluun ja koulutukseen poliittisten sidosryhmien, pienviljelijöiden, yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan kanssa metsäkatoasetuksen keskeisistä jäljitettävyysvaatimuksista Kaakkois-Aasiassa.

5.2 **Korkeatasoisten jäljitettävyysjärjestelmien kehittämisen tukeminen**

Korkeatasoiset jäljitettävyysjärjestelmät voivat yhdessä sertifiointijärjestelmien ja kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmien kanssa helpottaa sitä, että toimijat noudattavat asiaankuuluvia vaatimuksia markkinoillepääsystä samalla kun otetaan huomioon paikan päällä toteutetut toimet. EU voi käydä vuoropuhelua ja tehdä teknistä yhteistyötä kansallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa. Yhteistyön olisi perustuttava avoimeen tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtoon. Tavoitteena on tunnistaa, kehittää ja/tai vahvistaa asiaankuuluvia järjestelmiä siten, että keskitytään avoimuuteen ja jäljitettävyyteen sekä varmistetaan järjestelmien tehokas täytäntöönpano ja yhteentoimivuus.

EU tukee kumppanimaita nykyisten korkeatasoisten jäljitettävyysjärjestelmien vahvistamisessa ja keskittyy tässä toimitusketjuihin, jotka eivät aiheuta metsäkatoa ja perustuvat FAO:n määritelmiin ja laillisuuteen. Tässä yhteydessä EU voi rahoittaa (kysynnän perusteella) yhteisiä analyyseja kumppanimaiden kanssa puutteiden tunnistamiseksi sekä keskeisiä suosituksia lisätoimista lainsäädännön yhdenmukaistamiseksi, jotta voidaan helpottaa tiedonkeruuta kaikkia asiaankuuluvia sidosryhmiä varten.

Useat metsäkatoa aiheuttamattomia arvoketjuja koskevan maailmanlaajuisen Team Europe -aloitteen ohjelmat, kuten SAFE, kestävää kaakaontuotantoa koskeva aloite ja AL INVEST Verde, tarjoavat jo nyt konkreettista tukea kumppanimaiden kansallisille ja paikallisille jäljitettävyysjärjestelmille.

([9]) https://alinvest-verde.eu/en_gb/.
([10]) https://zerodeforestationhub.eu/projects/eudr-engagement/.

EU:n, Saksan ja Alankomaiden rahoittamalla **kestävän maatalouden metsäekosysteemejä koskevalla SAFE-ohjelmalla** tuetaan jäljitettävyysjärjestelmiä kansallisella ja paikallisella tasolla eri tuottajamaissa. Brasiliassa SAFE tukee jäljitettävyysjärjestelmän kehittämistä karjankasvatusalalla käyttämällä monta eri sidosryhmää käsittävää vuoropuheluprosessia Brasilian ilmastoa, metsiä ja maataloutta käsittelevän koalition puitteissa. Lisäksi SAFE-ohjelmalla pyritään tukemaan Brasilian maatalousministeriötä useita hyödykkeitä kattavan kansallisen jäljitysalustan ”AgroBrasil + Sustentável” täytäntöönpanossa.

5.3 Siirtyminen kestävään hyödykkeiden tuotantoon ja maankäyttöön

Metsäkadon torjuntaa voidaan nopeuttaa lisäämällä maatalousmaan käytön tehokkuutta ja siirtymällä kestävämpiin maatalouden tuotantomenetelmiin. EU on sitoutunut kehittämään ja tukemaan sellaisten innovatiivisten ja/tai vaihtoehtoisten käytäntöjen täytäntöönpanoa, joilla löydetään tasapaino ekosysteemien suojelun ja keskeisten maatalous-hyödykkeiden maailmanlaajuiseen kysyntään vastaamisen välillä.

Euroopan komissio rahoittaa jo nyt monenlaisia ohjelmia ja hankkeita, joilla tuetaan kumppanimaita niiden siirtyessä kestävään ja metsäkatoa aiheuttamattomaan maataloustuotantoon muun muassa tarjoamalla pienviljelijöille teknistä apua ja valmiuksien kehittämistä.

Laatikko 3. Kestävää kaakaontuotantoa koskeva EU:n aloite

Vuonna 2020 käynnistetyssä **kestävää kaakaontuotantoa koskevassa EU:n aloitteessa** ([11]) käydään EU:n, Norsunluurannikon, Ghanan ja Kamerunin välistä sidosryhmien vuoropuhelua kaakaontuotantoalan taloudellisesta, ekologisesta ja sosiaalisesta kestävyydestä. Se on EU:n vihreän kehityksen ohjelman lippulaivahanke, joka perustuu kahteen keskeiseen pilariin:

1. sidosryhmien välinen osallistava vuoropuhelu, **Cocoa Talks**, joita järjestämällä Euroopan komissio on pyrkinyt saavuttamaan yhteisymmärrystä ja määrittämään alan ensisijaiset toimet.

2. taloudellinen ja tekninen tuki pääasiassa **alueellisen kestävän kaakaontuotannon ohjelman kautta** ja 25 miljoonan euron ohjelma Norsunluurannikolle, Ghanalle ja Kamerunille, jotta voidaan varmistaa tarvittavat resurssit ja edistyä sidosryhmien välisen vuoropuhelun perusteella määritellyissä toimissa. Ohjelmaa täydennettiin maakohtaisilla lisäresursseilla. Toimiin kuuluvat metsäkadon seurantaa koskevien valmiuksien kehittäminen, jäljitettävyysjärjestelmien kehittäminen, julkisen ja yksityisen sektorin standardien parantaminen ja kaakaontuotannon sertifiointi sekä tiettyjen maatalouskäytäntöjen, kuten peltometsäviljelyn, arviointi.

Vuoropuhelu huipentui kesäkuussa 2022, kun sidosryhmät hyväksyivät kestävää kaakaontuotantoa koskevan etenemissuunnitelman ja kestävän kaakaontuotannon allianssin etenemissuunnitelman.

5.4 **Sääntelyyn ja ympäristönormeihin liittyvä toiminta maailmanlaajuisesti**

Poliittinen vuoropuhelu muiden suurten kuluttajamarkkinoiden kanssa vastaavien politiikkojen edistämiseksi on olennaisen tärkeää, jotta voidaan saavuttaa perimmäinen tavoite maailmanlaajuisen metsäkadon pysäyttämisestä. EU tekee monenvälisillä foorumeilla tiivistä yhteistyötä kumppaneinaan olevien kuluttajamaiden ja niiden toimitusketjun sidosryhmien kanssa yhteisissä pyrkimyksissä saavuttaa metsäkatoa koskevat yhteiset tavoitteet. Tähän pyritään määrittämällä ja kehittämällä parhaita käytäntöjä ja teknologioita, sääntelytoimenpiteitä, tiukempia ympäristönormeja, asianmukaista huolellisuutta koskevaa velvoitetta ja yritysten yhteiskuntavastuuta sekä mahdollista yhteistä tukea pienviljelijöiden roolille metsäkatoa aiheuttamattomissa toimitusketjuissa. Tässä yhteydessä EU pyrkii edistämään parempaa ymmärrystä EU:n lähestymistavasta metsäkadon torjuntaan ja lisäämään tietoisuutta tarpeesta tehostaa maailmanlaajuisesti metsäkatoa aiheuttamattomia toimitusketjuja kansainvälisesti käytettyjen määritelmien, kuten FAO:n määritelmien, perusteella, jotta voidaan täyttää ilmastoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevat yhteiset kansainväliset sitoumukset. EU käyttää myös välineitä, joilla tuetaan julkishallintoa erityisesti EU:n lainsäädännön lähentämisessä, soveltamisessa ja täytäntöönpanossa ja helpotetaan EU:n parhaiden käytäntöjen jakamista kumppanimaille ympäristönormien tiukentamiseksi. Esimerkkinä voidaan mainita EU:n instituutioiden kehittämisvälineet TAIEX (teknisen avun ja tiedonvaihdon väline) ([12]) ja twinning-toiminta ([13]), jotka kokoavat yhteen EU:n jäsenvaltioiden ja kumppanimaiden julkisen sektorin asiantuntemusta vertaistoiminnan avulla.

5.5 **Tietämyksen ja innovoinnin kehittäminen**

EU pyrkii tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmansa puitteissa luomaan uutta tietämystä ja tieteellistä tietoa sekä kehittämään innovatiivisia ratkaisuja ja teknologioita, joilla voidaan helpottaa siirtymistä kestävään maataloustuotantoon, kestävään maankäyttöön ja metsäkatoa aiheuttamattomiin toimitusketjuihin, nopeuttaa metsäkadon torjuntaa kaikkialla maailmassa ja edistää kestävää kiertobiotaloutta.

([11]) https://africa-knowledge-platform.ec.europa.eu/story_life_cycle.
([12]) https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/taiex_en.
([13]) https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/twinning_en.

Tarkemmin sanottuna EU on perustanut **metsäkatoa ja metsien tilan heikkenemistä käsittelevän EU:n seurantakeskuksen** ([14]), jota yhteinen tutkimuskeskus johtaa. Sen avulla saadaan tieteellistä tietoa metsäpeitteen muutoksista maailmassa sekä metsäkatoasetuksen soveltamisalaan kuuluvien hyödykkeiden kaupasta, ja tietoa voidaan välittää julkisille tahoille, kuluttajille ja yksityiselle sektorille. Vaikka seurantakeskuksen tuottamilla kartoilla ei ole oikeudellista arvoa, ne ovat arvokas tukiväline riskinarvioinnissa ja toimijoiden auttamisessa noudattamaan mestäkato-asetusta. Kartat eivät kuitenkaan vapauta toimijoita velvollisuudesta noudattaa asianmukaista huolellisuutta. Seurantakeskus hyödyntää nyt ja jatkossakin jo olemassa olevia seurantavälineitä, kuten Copernicus-tuotteita ja muita julkisesti tai yksityisesti saatavilla olevia lähteitä, sekä tiivistä tiedonvaihtoa ja yhteistyötä todistusmateriaalin osalta kumppanimaiden kanssa. Se pyrkii myös synergiaan muiden asiaan liittyvien poliittisten kehityssuuntien, kuten metsien seurantaa koskevan EU:n lainsäädännön ja Euroopan metsätietojärjestelmän (FISE), kanssa.

Laatikko 4. EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmista Horisontti 2020 tai Horisontti Eurooppa rahoitetut Euroopan tutkimusneuvoston menestystarinat

INCLUDE ([15])-hankkeessa (2016–2021) analysoitiin metsäkadon vaikutusta marginalisoituneisiin ryhmiin, kuten pienviljelijöihin ja alkuperäisyhteisöihin. Hankkeessa keskityttiin Argentiinan Chaco Salteno -alueeseen.

FORESTPOLICY ([16])-hankkeessa (2021–2026) tarkastellaan, auttavatko metsäkadon pysäyttämiseen tähtäävät yritysten toimintapolitiikat hidastamaan metsien raivausta ja aiheuttaako ympäristötehokkuus köyhempien viljelijöiden sulkemisen pois markkinoilta vai päinvastoin hyödyttääkö se heitä. Siinä pyritään myös selvittämään, miksi toimitusketjun toimintapolitiikat onnistuvat tai epäonnistuvat.

SUSTAINFOREST ([17])-hankkeessa (2021–2026) analysoidaan ekologisesti ja taloudellisesti tärkeiden metsäalueiden vuorovaikutteisia rooleja Togon, Beninin, Nigerian ja Kamerunin sademetsä- ja savannialueiden maatalousmaisemissa.

6. TÄYTÄNTÖÖNPANOVÄLINEET

6.1 Tiedotus ja vuoropuhelu

Kehyksen periaatteiden ja tavoitteiden saavuttamiseksi EU aikoo tehdä metsäkatoasetuksesta ja laajemmasta maailmanlaajuisen metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen torjunnasta olennaisen osan EU:n vihreän diplomatian työtä ja pyrkimyksiä. Tätä varten EU käy ennen kaikkea avointa, rehellistä ja strategista vuoropuhelua kumppanimaiden ja -alueiden kanssa ja tukeutuu asiaankuuluviin kahdenvälisiin, alueiden välisiin ja kansainvälisiin foorumeihin.

Vuoropuhelua käydään seuraavilla foorumeilla:

— **Kansainvälisellä tasolla** EU jatkaa metsäkatoa koskevaa tiedotustaan ja osallistumistaan G7- ja G20-maiden, OECD:n, UNFCCC:n, UNCCD:n, YK:n biodiversiteettisopimuksen (CBD), FAO:n ja WTO:n puitteissa sekä muilla asiaankuuluvilla foorumeilla.

— **Alueellisella ja kahdenvälisellä tasolla** EU sisällyttää metsäkadon kaikkiin asiaankuuluviin poliittisen vuoropuhelun yhteistyökehyksiin, mukaan lukien viralliset poliittiset ja alakohtaiset vuoropuhelut, vihreät allianssit ja kumppanuudet sekä teknisen avun hankkeet, ja hyödyntää mahdollisimman paljon olemassa olevia mekanismeja ja prosesseja.

— **EU:n vapaakauppasopimukset** ja **talouskumppanuussopimukset** kumppanimaiden ja -alueiden kanssa tarjoavat uusia foorumeja kestävää kehitystä, myös metsäkatoa, koskevalle vuoropuhelulle ja yhteistyölle, johon molempien osapuolten toimivaltaiset viranomaiset ja kansalaisyhteiskunta osallistuvat.

([14]) https://forest-observatory.ec.europa.eu/forest/gfc2020.
([15]) https://cordis.europa.eu/project/id/681518.
([16]) https://cordis.europa.eu/project/id/949932.
([17]) https://cordis.europa.eu/project/id/101001200.

— Euroopan komissio perusti lokakuussa 2020 **asiantuntijatasolla maailman metsien suojelua ja ennallistamista käsittelevän sidosryhmäfoorumin** , jonka tarkoituksena on auttaa suojelemaan ja ennallistamaan maailman metsiä ja joka toimii foorumina kuluttaja- ja tuottajamaiden, kansalaisjärjestöjen ja toimialajärjestöjen väliselle keskustelulle metsäkatoasetuksen täytäntöönpanosta. Se kokoontuu säännöllisesti, ja kumppanimaiden sidosryhmät voivat osallistua siihen.

***Laatikko 5*: Maailman metsien suojelua ja ennallistamista käsittelevä sidosryhmäfoorumi**

Komissio perusti vuonna 2020 maailman metsien suojelua ja ennallistamista käsittelevän sidosryhmäfoorumin, jonka tavoitteena on ottaa sidosryhmät, tutkijat ja kolmannet maat mukaan lainsäädäntöprosessiin. Foorumi kokoontuu säännöllisesti. Sidosryhmien yhteisen foorumin kautta osallistujat, myös kumppanimaat, osallistuvat lainsäädäntöprosessiin erityisten työpajojen, komission tekemien päivitysten sekä palaute- ja palautepyyntöjen kautta. Siirtymäkauden aikana säännöllisillä kokouksilla varmistetaan, että kaikista metsäkatoasetuksen täytäntöönpanon valmistelun kannalta merkityksellisistä kysymyksistä keskustellaan ja että sidosryhmien näkemyksiä kuullaan. Tämä jatkuu täytäntöönpanovaiheessa. Foorumi jakaa myös parhaita käytäntöjä, jotka koskevat esimerkiksi jäljitettävyyttä ja pienviljelijöitä.

Jäsenvaltioiden lisäksi siihen osallistuu kaikkien asiaankuuluvien teollisuudenalojen ja kansalaisyhteiskunnan edustajia sekä kumppanimaiden edustajia.

Yksityiskohtaisia tietoja, kuten esityslistat, pöytäkirjat, kaikki esitykset ja muu asiaankuuluva aineisto, on saatavilla komission rekisterin verkkosivustolla ([18]).

6.2 **Yksittäiset aloitteet**

Tiedotuksen ja vuoropuhelun lisäksi EU tarjoaa edelleen tukea ja arvioi metsäkatoa aiheuttamattomia arvoketjuja koskevia lisätoimenpiteitä tiiviissä yhteistyössä ja koordinoidusti jäsenvaltioiden kanssa Team Europe -lähestymistavan mukaisesti ([19]). Lisäksi EU vahvistaa yhteistyötään kehitysrahoituslaitosten ja yksityisen sektorin kanssa, jotta voidaan houkutella pitkän aikavälin investointeja metsäkatoa aiheuttamattomiin arvoketjuihin EU:n Global Gateway -strategian tavoitteiden mukaisesti. EU aikoo myös edelleen edistää kumppanuuksiaan asiaankuuluvien kansainvälisten elinten (esim. WTO, OECD, Maailmanpankki, UNEP, FAO jne.) kanssa nopeuttaakseen maailmanlaajuista liikettä metsäkadon pysäyttämiseksi.

6.2.1 *Team Europe -aloite metsäkatoa aiheuttamattomista arvoketjuista*

EU ja sen jäsenvaltiot käynnistivät UNFCCC:n COP28-kokouksessa maailmanlaajuisen metsäkatoa aiheuttamattomia arvoketjuja koskevan Team Europe -aloitteen (TEI). Se sisältää seuraavat operatiiviset osatekijät, joilla helpotetaan osallistavaa siirtymistä kestävään ja metsäkatoa aiheuttamattomaan tuotantoon kumppanimaissa:

a) **TEI Hub** tiedottaa ja tarjoaa tietoa kumppanimaille metsäkatoa aiheuttamattomista arvoketjuista ja suorittaa tietämyksenhallintaa, jotta asiaankuuluvia EU:n ja jäsenvaltioiden olemassa olevia hankkeita voidaan koordinoida suhteessa tuleviin toimiin, joilla tähdätään TEI-aloitteen tavoitteisiin. Näin varmistetaan, että voidaan sovittaa paremmin yhteen tuottajamaiden metsäkatoa aiheuttamattomia arvoketjuja koskevat erilaiset TEI-toimet ja havaita niissä olevat puutteet ja välttää niiden päällekkäisyydet.

b) **Kestävää maataloutta metsäekosysteemeille -ohjelma (SAFE)** on TEI-aloitteen tärkein pilari, ja sen puitteissa on käynnissä toimia Brasiliassa, Ecuadorissa, Indonesiassa ja Sambiassa. Tarkoituksena on lisätä ohjelmaan tuki Vietnamille ja Kongon demokraattiselle tasavallalle vuonna 2024. Ohjelmassa keskitytään tukemaan pienviljelijöitä, kun he siirtyvät kestäviin ja metsäkatoa aiheuttamattomiin arvoketjuihin, ja auttaa tuottajamaita luomaan suotuisa ympäristö, jolla varmistetaan pääsy EU:n markkinoille. SAFE-ohjelmaa on tarkoitus laajentaa jäsenvaltioiden tulevilla rahoitusosuuksilla.

([18]) https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=en&groupID=3282.

([19]) EU myönsi vuosiksi 2021–2024 miljardi euroa avustuksina metsien suojeluun, ennallistamiseen ja kestävään hoitoon kumppanimaissa ja 2,5 miljardia euroa avustuksina kestävän maatalouden tukemiseen.

c) **Metsäkatoa aiheuttamattomia arvoketjuja koskeva tekninen väline** on joustava ja pyynnöstä käytettävissä oleva väline, jolla autetaan tuottajamaita saamaan asiantuntemusta teknisistä vaatimuksista, kuten geopaikannuksesta, maankäytön kartoituksesta ja jäljitettävyydestä. Välineessä keskitytään erityisesti pienviljelijöiden osallistamiseen. Näitä toimia koordinoidaan tiiviisti EU:n edustustojen kanssa, ja ne sovitetaan yhteen TEI Hubin kautta jo olemassa olevien hankkeiden, kuten SAFE-hankkeen, kanssa synergioiden luomiseksi ja päällekkäisyyksien välttämiseksi.

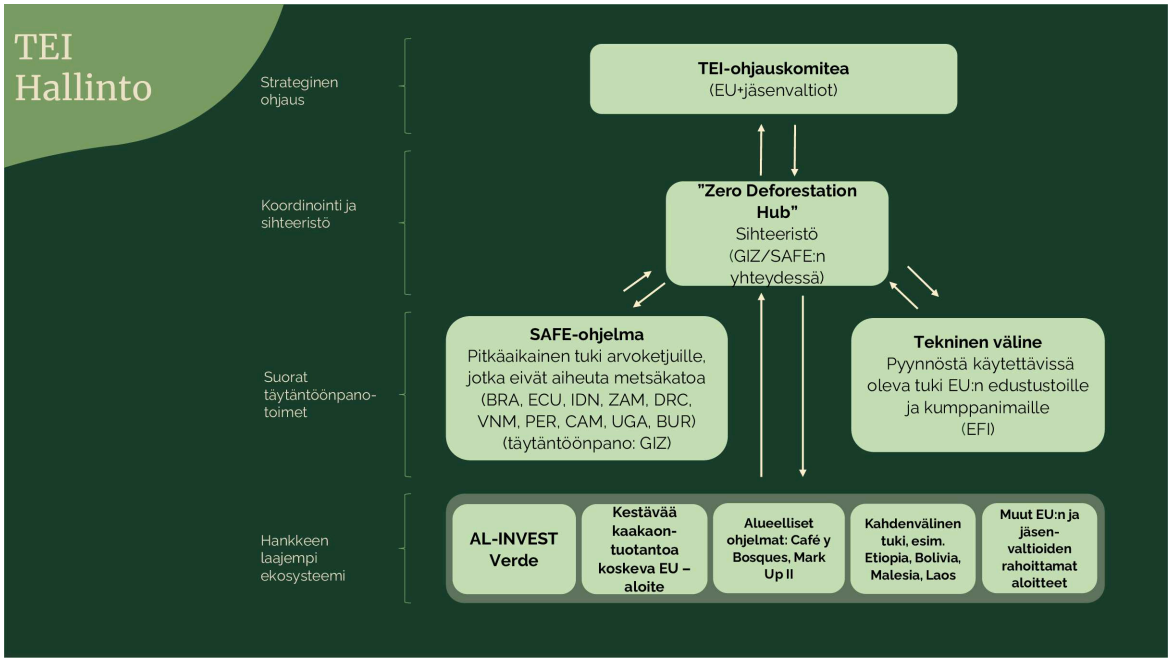

6.2.2 *Metsäkumppanuudet*

EU jatkaa EU:n Global Gateway -strategian puitteissa **metsäkumppanuuksia** samanmielisten kumppanimaiden kanssa. Tarkoituksena on tarjota pitkän aikavälin kokonaisvaltainen kehys kumppanimaiden metsien säilyttämiseksi samalla kun luodaan niille arvoa ja saadaan aikaan sosioekonomista kehitystä. Metsäkumppanuuksissa keskitytään metsähallinnon parantamiseen, sidosryhmien osallistumiseen, metsiin perustuvien arvoketjujen vahvistamiseen, vakaiden ja laillisten liiketoimintaympäristöjen edistämiseen ja metsätuotteiden kaupan kestävyyden varmistamiseen painottaen laillisuutta, kestävyyttä ja metsäkadon pysäyttämistä.

Metsäkumppanuuksien avulla voidaan erityisesti auttaa kumppaneita ymmärtämään sovellettavia lainsäädännöllisiä ja muita normeja ja mukautumaan niihin. Niissä edistetään metsätuotteiden jäljitettävyysjärjestelmien kehittämistä ja täytäntöönpanoa muun muassa hyödyntämällä lupaavia kokemuksia, joita on saatu metsälainsäädännön soveltamisen valvontaa, metsähallintoa ja puukauppaa (FLEGT) koskevan toimintasuunnitelman ([20]) mukaisista vapaaehtoisista kumppanuussopimuksista ja puutavaran laillisuuden varmistusjärjestelmistä. Metsäkatoasetuksessa hyödynnetään EU:n puutavara-asetuksesta ja FLEGT-asetuksesta saatuja kokemuksia ([21]), jotka kattavat laillisuuden lisäksi muitakin lisävaatimuksia sen varmistamiseksi, että EU:n markkinoille saatettu puutavara ei aiheuta metsäkatoa. Metsäkumppanuuksilla pyritään myös lisäämään taloudellisia kannustimia ympäristönormien tiukentamiseksi, liiketoimintaympäristön parantamiseksi ja rahoituksen saannin parantamiseksi. Puiteohjelmilla pyritään tukemaan kumppanimaita metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen pysäyttämisessä panemalla täytäntöön Pariisin sopimuksen mukaiset kansallisesti määritellyt panokset ja maailmanlaajuisen biodiversiteettikehyksen mukaiset luonnon monimuotoisuutta koskevat kansalliset strategiat ja toimintasuunnitelmat. EU on jo solminut metsäkumppanuudet Guyanan, Hondurasin, Mongolian, Kongon tasavallan, Ugandan ja Sambian kanssa, ja se pohtii mahdollisia tulevia toimia, jotka perustuvat EU:n asiaan liittyviin kokemuksiin tällä alalla.

([20]) Vaikutustenarviointi EU:n markkinoille saatettaviin tuotteisiin liittyvän metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen riskin minimoinnista (https://environment.ec.europa.eu/topics/forests/deforestation/regulation-deforestation-free-products_en) ja toimivuustarkastus EU:n puutavara-asetuksesta ja FLEGT-asetuksesta (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52021SC0328).

([21]) Vaikutustenarviointi EU:n markkinoille saatettuihin tuotteisiin liittyvän metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen riskin pienentämisestä ja EU:n puutavara-asetuksen ja FLEGT-asetuksen toimivuustarkastuksesta.

6.2.3. *Muut asiaan liittyvät aloitteet*

EU:lla on muita ohjelmia, joilla tuetaan kestävää metsänhoitoa ja pienviljelijöitä EU:n Global Gateway -strategian ja Euroopan kestävän kehityksen rahaston puitteissa. **Laatikossa 4** on esimerkkejä Latinalaisesta Amerikasta.

Lisäksi sovelletaan täydentävää lähestymistapaa tuleviin tukitoimiin, jotka liittyvät **yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta annettuun direktiiviin** sen tultua voimaan. Tätä varten EU muun muassa tukee kolmansien maiden hallituksia, yksityistä sektoria ja kansalaisyhteiskuntaa lisätäkseen ymmärrystä metsäkatoasetuksen ja huolellisuusvelvoitteesta annetun direktiivin vaatimuksista ja niiden hyödyistä (esimerkiksi ihmisoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien ja ympäristön suojelun parantaminen, paikallisyhteisöjen osallistuminen, vakaat toimitusketjut ja häiriönsietokyvyn parantaminen) ja vastatakseen samalla keskeisten sidosryhmien kohtaamiin erityishaasteisiin. Globaalien arvoketjujen kestävyyttä koskeva Team Europe -aloite on tässä yhteydessä erityisen merkityksellinen, kun pyritään tukemaan huolellisuusvelvoitteesta annetun direktiivin täytäntöönpanoa kolmansissa maissa. Esimerkiksi sen neuvontapalvelu jakaa asiaankuuluvaa tietoa ja antaa ohjeita ja toimii tarvittaessa synergiassa metsäkatoa aiheuttamattomia arvoketjuja käsittelevän TEI Hubin kanssa.

EU antaa myös **maakohtaisesti kohdennettua tukea,** jossa otetaan huomioon tuottajamaiden todelliset tarpeet ja naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen (NDICI) mukaiset rahoituspuitteet.

Lisäksi **Euroopan kehitysrahoituslaitokset** ja kansainväliset rahoituslaitokset lisäävät sitoutumistaan pitkän aikavälin sijoitussalkkujen laajentamiseen metsäkatoa aiheuttamattomissa toimitusketjuissa. Esimerkiksi Euroopan investointipankki (EIP) julkaisi joulukuussa 2022 erityisen oppaan metsäalan rahoituksen lisäämisestä ([22]).

Konkreettinen esimerkki on kestäviä metsiä koskeva osallistava hanke Marokossa ([23]). EIP myönsi sen kautta 100 miljoonan euron lainan Marokon metsien osallistavan ja kestävän kehityksen tukemiseen. Hankkeella tuetaan Marokon metsästrategiaa vuosina 2020–2030 ,ja kansallinen vesi- ja metsävirasto (ANEF) toteuttaa sen viiden vuoden aikana. Lisäksi Euroopan unioni on yhteistyössä Maailmanpankin kanssa tukenut Moldovan tasavallassa kansallisen metsitysohjelman valmistelua ja kustannuksia ([24]). Vuonna 2023 hyväksytyn kansallisen metsien laajentamista ja kunnostamista koskevan ohjelman kustannusten arvioidaan olevan lähes 759 miljoonaa ([25]) euroa. Itäisen kumppanuuden maissa EU ja Maailmanpankki tekevät alueellista yhteistyötä parantaakseen sääntelykehyksiä ja valmiuksia torjua metsäkatoa osana tätä koskevaa EU4Environment-ohjelman pilaria.

([22]) https://www.eib.org/en/publications/20220173-forests-at-the-heart-of-sustainable-development.

([23]) https://www.eib.org/en/press/all/2023-558-maroc-bei-monde-100-millions-forets-inclusives-durables#:~:text=The%20EIB%20has%20granted%20a%20loan%20of%20%E2%82%AC100,the%20National%20Agency%20for%20Water%20and%20Forests%20%28ANEF%29.; https://www.eib.org/en/projects/all/20220943.

([24]) https://www.worldbank.org/en/news/feature/2024/05/21/investing-in-moldova-s-forest-biodiversity-to-build-a-more-sustainable-future.

([25]) https://www.eu4environment.org/news/how-the-european-union-jointly-with-the-world-bank-helps-moldova-green-its-landscapes/.

Laatikko 6: EU:n Global Gateway -strategia – Esimerkkejä käynnissä olevista ohjelmista ja aloitteista, jotka hyödyttävät kestäviä metsiä ja kestäviä maatalouden arvoketjuja Latinalaisessa Amerikassa

— **AMAZONIA +** on vuonna 2023 käynnistetty EU:n rahoittama ohjelma, jolla parannetaan Amazonin alueen maiden (Bolivia, Brasilia, Kolumbia, Ecuador, Guyana, Peru, Suriname ja Venezuela) valmiuksia torjua metsäkatoa ja metsien tilan heikkenemistä. Ohjelman yhteydessä tehdään yhteistyötä paikallisten, alueellisten ja kansallisten hallitusten sekä paikallisyhteisöjen ja alkuperäiskansojen kanssa.

— **FIVE GREAT FORESTS OF MESOAMERICA** on Team Europe -aloite, jolla edistetään alueen viimeisten jäljellä olevien suurten metsien suojelua. Painopisteenä on tuottaa tieteellistä tietoa näiden metsien tilasta hyödyntämällä EU:n avaruusohjelmia, tehokasta metsähallintoa ja metsäkatoa aiheuttamattomia arvoketjuja sekä ottamalla huomioon ympäristöoikeudet.

— Vuonna 2008 käynnistetyn EUROCLIMA-ohjelman avulla EU tukee muun muassa metsä-, biodiversiteetti- ja ekosysteemialaa 18 maassa Latinalaisessa Amerikassa. Painopiste on julkisen politiikan mukaisesti ollut innovatiivisissa hankkeissa ja institutionaalisissa valmiuksissa, joiden avulla säilytetään luonnonvaroja, lisätään hiilen sitomista ekosysteemeissä ja parannetaan luontovetoisten kansojen kykyä sietää ilmastonmuutoksen vaikutuksia. EU myös edesauttoi alkuperäiskansojen alueellisen foorumin perustamista Amazonin yhteistyösopimusjärjestön alaisuuteen. Tämän foorumin tavoitteena on varmistaa, että alkuperäiskansojen perinteinen tietämys ja käytännöt otetaan huomioon valtiojohtoisissa luonnon monimuotoisuuden suojelua, ilmastonmuutokseen sopeutumista ja sen hillitsemistä koskevissa toimissa.

***Laatikko 7*: Kestävää maa- ja metsätaloutta koskeva Terre Verte -ohjelma**

Komissio hyväksyi vuonna 2022 uuden 115 miljoonan euron ohjelman ([26]), jolla tuetaan Marokon maa- ja metsätalousalan ekologista, osallistavaa ja innovatiivista kehittämistä. Terre Verte -ohjelman tavoitteena on edistää Marokon kansallisia strategioita (2020–2030) ”Green Generation” ja ”Moroccan Forests” edistämällä ekologista siirtymää, joka edistää ihmisarvoisten työmahdollisuuksien luomista Marokossa maa- ja metsätalousalalla. Tämä on osa EU:n ja Marokon vihreää kumppanuutta, joka on ensimmäinen tällainen EU:n aloite kumppanimaan kanssa. Sen tavoitteena on edistää Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ulkoista ulottuvuutta kentällä toteutettavilla toimilla, ja sen odotetaan muodostavan mallin vastaaville kumppanuuksille muiden maiden kanssa, myös Afrikan mantereella.

7. **PÄÄTELMÄT**

Kehys tarjoaa kattavan rakenteen metsäkatosopimukseen liittyvälle yhteistyölle kumppanimaiden kanssa osana yhteistä maailmanlaajuista haastetta metsäkadon pysäyttämiseksi.

Kehyksessä keskitytään yhteistyöhön, jolla pannaan täytäntöön asetus ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukainen maailmanlaajuinen sitoumus pysäyttää metsäkato vuoteen 2020 mennessä sekä Glasgow’ssa tehty sitoumus pysäyttää metsien häviäminen ja kääntää tämä suuntaus vuoteen 2030 mennessä.

Kumppanuuden päätavoitteena on edistää oikeudenmukaista ja osallistavaa siirtymistä metsäkatoa aiheuttamattomiin maatalouden toimitusketjuihin, joissa ketään ei jätetä jälkeen. EU jatkaa yhteistyötä kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa edistääkseen tehokkaita kysyntä- ja tarjontapuolen toimenpiteitä ja niiden jatkuvia kestävyyspyrkimyksiä sekä tukeakseen niitä sovellettavien normien ymmärtämisessä ja niihin mukautumisessa.

Kumppanuus toteutetaan tiedotustoimien, poliittisen ja toimintapoliittisen vuoropuhelun sekä kohdennettujen tukitoimenpiteiden, kuten teknisen avun, investointien sekä tietämyksen ja innovoinnin kehittämisen kautta.

([26]) https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/eu-morocco-green-partnership-commission-adopts-key-programme-support-agricultural-and-forestry-2022-10-25_en#:~:text=The%20programme%20%E2%80%9CTerre%20Verte%E2%80%9D%20aims%20to%20contribute%20to,in%20Morocco%20in%20the%20agricultural%20and%20forestry%20sector.

Se kattaa useita sidosryhmiä, kuten alueellisia, kansallisia ja paikallisia viranomaisia, arvoketjujen keskeisiä toimijoita, kuten suuryrityksiä, kauppaa käyviä, pienviljelijöitä ja kuluttajia, sekä kansalaisyhteiskuntaa, alkuperäiskansoja ja paikallisyhteisöjä.

Jotta kumppanuus olisi tehokas, Euroopan komissio jatkaa yhteistyötä jäsenvaltioiden ja eurooppalaisten kehitysrahoituslaitosten kanssa. Se myös helpottaa tiiviimpää yhteistyötä asiaankuuluvien kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Kumppanuuden menestys perustuu kuitenkin myös siihen, että EU:n kumppanit sitoutuvat saavuttamaan maailmanlaajuiset tavoitteet metsäkadon pysäyttämiseksi. Tästä ovat osoituksena kansalliset pyrkimykset kehittää omia kestävyyteen pohjautuvia tuotantopolitiikkoja ja asianmukaisen huolellisuuden vaatimuksia ja osallistua tiukempien ympäristönormien edistämiseen kansainvälisissä yhteyksissä.

LIITE

Vertailuanalyysimenetelmiä koskevat yleiset periaatteet

Euroopan komissio laatii parhaillaan metsäkatoasetukseen perustuvien velvoitteidensa mukaisesti kyseisen asetuksen 29 artiklassa edellytettyä maiden vertailuanalyysijärjestelmää ja ensimmäistä luetteloa, joka julkaistaan täytäntöönpanosäädöksessä. Tämän prosessin aikana komissio tekee yhteistyötä asianomaisten kumppanimaiden kanssa. Luetteloa päivitetään säännöllisesti uuden näytön perusteella.

Jotta varmistetaan täysi avoimuus ennen täytäntöönpanosäädöksen ja lainsäädännössä edellytetyn luettelon julkaisemista, komissio esittää tässä liitteessä vertailuanalyysimenetelmiä koskevat yleiset periaatteet.

Järjestelmän tarkoituksena on luokitella maat **alhaisen, keskimääräisen tai suuren riskin** maiksi, mikä helpottaa toimijoiden asianmukaisen huolellisuuden prosesseja ja antaa toimivaltaisille viranomaisille mahdollisuuden seurata ja valvoa tehokkaasti vaatimusten noudattamista. Lisäksi järjestelmällä kannustetaan tuottajamaita parantamaan maatalous-tuotantojärjestelmiensä kestävyyttä ja minimoimaan niiden vaikutukset metsäkatoon. Komissio voi järjestelmän avulla myös käydä neuvotteluja ja vuoropuhelua ensisijaisten maiden kanssa.

Komission menetelmien perustana on vankka sitoutuminen **oikeudenmukaisuuteen, objektiivisuuteen ja avoimuuteen**. Menetelmät perustuvat **määrällisiin perusteisiin**, jotka pohjautuvat tieteelliseen näyttöön ja kansainvälisesti tunnustettuihin tuoreimpiin saatavilla oleviin tietoihin. Tiedot ovat peräisin pääasiassa Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön maailmanlaajuisesta metsävarojen arvioinnista. Keskittymällä näihin mitattavissa oleviin tekijöihin komissio varmistaa, että luokitteluprosessi perustuu luotettaviin tietoihin ja että siihen liitetään tarvittaessa **laadullista arviointia** koskeva menetelmä.

Menetelmät, joilla maat luokitellaan alhaisen riskin maiksi, edellyttävät metsäkatoasetuksen 29 artiklan 3 kohdassa lueteltujen perusteiden mukaista perusteellista **määrällistä arviointia**, jossa tarkastellaan ensisijaisesti metsäkatoa sekä absoluuttisesti (vuodessa menetettyjen metsien määrä hehtaareina) että suhteellisesti (vuosittain menetetyn metsäpinta-alan prosenttiosuus) ottaen huomioon maailmanlaajuiset metsien bruttokadon keskiarvot. Ks. jäljempänä visuaalinen katsaus määrälliseen arviointiin.

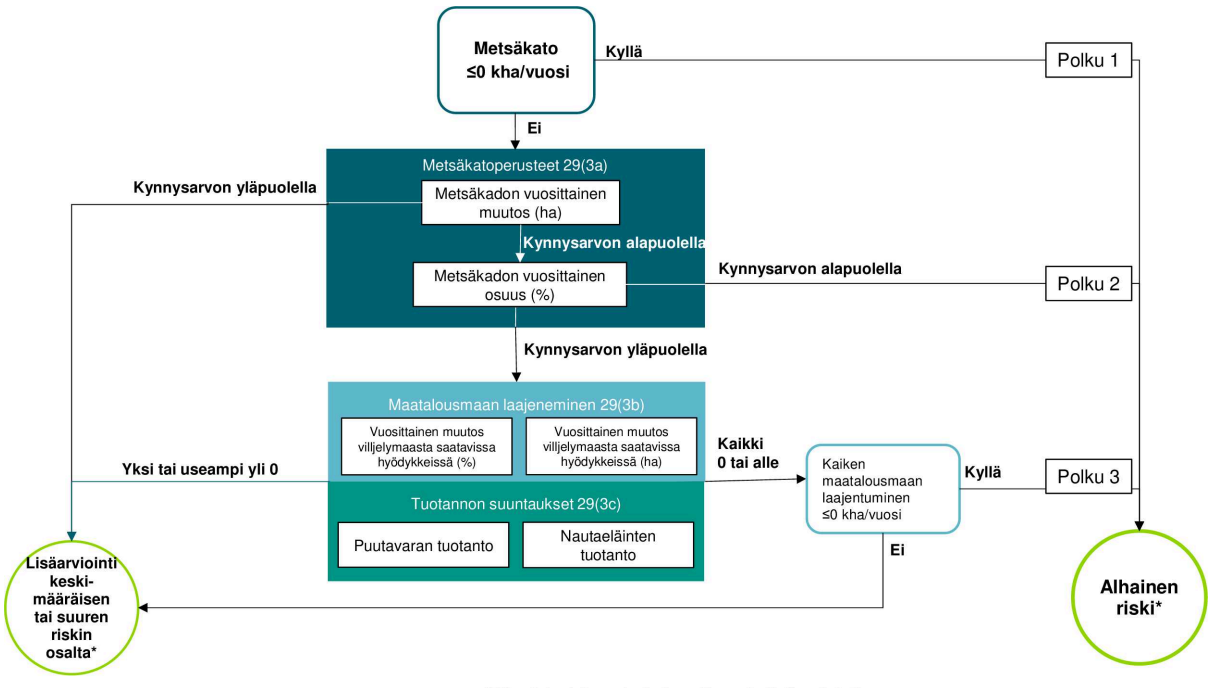

*Tämä luokitus ei ole lopullinen ja lisäarviointi arviointiperusteiden (29(4a-e)) mukaisesti on mahdollista.

Menetelmän mukaan suurin osa maailman maista luokitellaan alhaisen riskin maiksi. Tämä antaa mahdollisuuden keskittää yhteisiä toimia ja resursseja metsien suojelemiseen niillä maantieteellisillä alueilla, joilla metsäkatoon liittyvät haasteet ovat akuuteimpia. Näin myös asetetaan saavutettavissa olevia tavoitteita mille, joissa tarvitaan parannuksia, ja vähennetään toimijoille aiheutuvia kustannuksia.

Suuren riskin luokkaan kuuluvien maiden osalta kiinnitetään luokituksen tarkistukseen saakka erityistä huomiota maihin, joihin sovelletaan YK:n turvallisuusneuvoston ja EU:n neuvoston pakotteita, koska näiden maiden arvoketjuissa on ilmennyt erityisiä vaikeuksia noudattaa asianmukaista huolellisuutta.

Kaikki maat, joita ei ole luokiteltu alhaisen tai suuren riskin maiksi, luokitellaan keskimääräisen riskin maaksi. Kyseisessä luokassa vertailuanalyysimenetelmät mahdollistavat erityisen lähestymistavan maihin, jotka ovat riskiluokan ala- tai yläpäässä sekä absoluuttisesti (vuodessa menetettyjen metsien määrä hehtaareina) että suhteellisesti (vuosittain menetetyn metsäpinta-alan prosenttiosuus). Nämä maat ovat komission toiminnassa ensisijaisia. Komissio voi samaan aikaan tehdä yhteistyötä muiden maiden kanssa, erityisesti niiden maiden kanssa, joilla on merkittävää metsäkatoasetuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden kauppaa EU:n kanssa.

Laadullisella menetelmällä tuetaan näiden maiden kanssa käytäviä vuoropuheluja, joiden tavoitteena on parantaa niiden metsäkatotilannetta ja mahdollisesti välttää luokittelu suuren riskin maiksi, ja siihen sisältyy tarvittaessa arviointeja alueellisella tasolla.

Laadullisessa arvioinnissa otetaan huomioon metsäkatoasetuksen 29 artiklan 4 kohdassa luetellut perusteet ja erityisesti seuraavat: toimitetut tiedot siitä, kattaako ilmastonmuutosta koskevaan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimukseen kansallisesti määritelty panos tosiasiallisesti maa- ja metsätalouden ja maankäytön päästöt ja poistumat; asianomaisen maan ja unionin ja/tai sen jäsenvaltioiden väliset sopimukset ja muut välineet, joilla puututaan metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen ja helpotetaan 3 artiklan noudattamista asianomaisten hyödykkeiden ja asianomaisten tuotteiden osalta sekä niiden tehokasta täytäntöönpanoa; voimassa oleva kansallinen tai alueellinen lainsäädäntö; tietojen saatavuus ja avoimuus siitä, noudatetaanko ja valvotaanko tehokkaasti lainsäädäntöä, jolla suojellaan ihmisoikeuksia, alkuperäiskansojen oikeuksia, paikallisyhteisöjä ja muiden tapaoikeuden mukaisten maanhallintaoikeuksien haltijoita; ja asianomaisten hyödykkeiden ja asianomaisten tuotteiden tuontia tai vientiä koskevat YK:n turvallisuusneuvoston tai Euroopan unionin neuvoston määräämät pakotteet. Ks. alla oleva visuaalinen katsaus laadulliseen arviointiin.

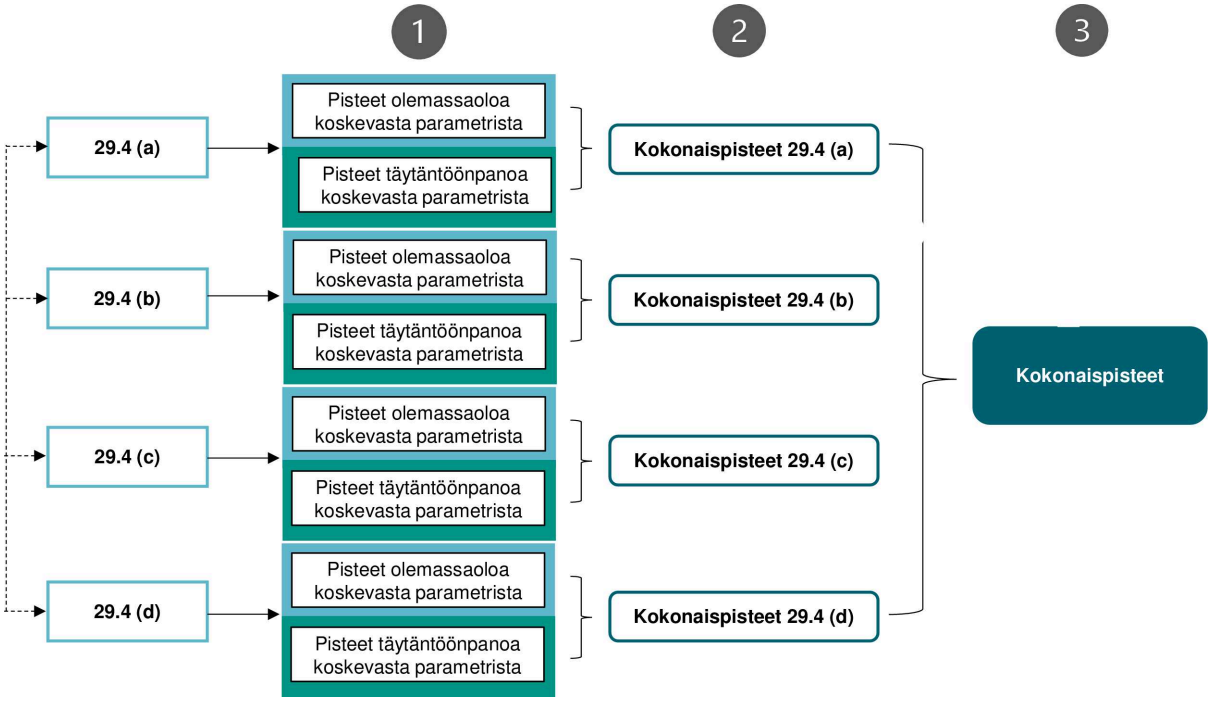

Tiedotustoimet toteutetaan samanaikaisesti kaikkien muiden asiaankuuluvien maiden kanssa, myös niiden maiden kanssa, joilla on merkittävää kauppaa EU:n kanssa metsäkatoasetuksen soveltamisalaan kuuluvilla hyödykkeillä.

Sen varmistamiseksi, että uusin saatavilla oleva tieteellinen tieto otetaan huomioon, maiden luokitus on dynaaminen prosessi, jota tarkistetaan säännöllisesti sekä määrällisesti että laadullisesti. Uusia FAO:n tietoja tulee saataville viiden vuoden välein, mikä käynnistää asetuksen mukaisesti maiden luokituksen tarkistamisen. Komission tarkoituksena on tehdä ensimmäinen tarkistus vuonna 2026.

Kaiken kaikkiaan komission vertailuanalyysijärjestelmä on keskeinen väline maailmanlaajuisissa toimissa metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen torjumiseksi. Soveltamalla tiukkaa, datavetoista ja avointa menetelmää komissio on sitoutunut varmistamaan, että metsäkatoasetus pannaan täytäntöön tehokkaalla ja tasapuolisella tavalla.